

Budapest

Könnyű lehet nekik itt cikázni napfényben, külföldi gépkocsival, melynek akkora zászlócskája, mint egy nyakkendő, ülni ruganyos párnán, beszívni fogaik közt a rohanás üdítő szelét, kacagni az ifjúságtól, közönytől, nézni folyót, hegyet, házakat, mint szaladó díszleteket, s ínséges, szörnyű alakokat, mint színpadi szereplőket és érezni mellükben idegen szívvel, zsebükben idegen pénzzel, hogy mindehhez nincs semmi, de semmi közük, és akkor mehetnek tovább, amikor akarnak.

De itt élni nehéz és félelmetes. Tudni, hogy a járókelőkkel egy a sorsunk, és magukon viselik mindnyájunk közös végzetét, melyet majd át kell adnunk gyermekeinknek is. Látni napról napra az üres bendő és üres fő kétségbeesett táncát. Figyelni, hogy ez a kedves és óriási vidéki város, melyet még békéből ismertünk, pár év alatt milyen baljós és kicsiny világvárosá zsugorodott, melyet már meg nem érthetünk többé. Találkozni régi urakkal, kik megdöbbennek rongyaikkal, és találkozni új urakkal, kik megdöbbennek pompás ruhájukkal, tudósokkal, kik eladták könyveiket. Szemlélni a nyomorúság következetes és természetes munkáját. Bámulni az embereket, mint mozgó rejtélyeket, kikről nem tudjuk, mi az életük, mi a foglalkozásuk. Megpillantani ingyenélőket, kik a kávéház déli csöndjében ülnek, unottan, minden tapasztalattól tetézve, a kalandorok világlátottságával, egy márványasztalka mellett, halkan suttogva egymással, olyan arccal, melyet egy zugszálló poloskás ágyából hoztak ki és olyan szemmel, melyet egy zugtőzsde aranya felé irányítanak, majd észrevenni, hogy egy kanárisárga hajú, fonnyadt nő telepedik le közéjük, kivel számolni kezdenek, józanul, mint a halál, s egyszerre eltűnnek vele, titokban, egy hátsó ajtón, hogy sovány és beteg légtornászok gyanánt tovább bukfencezenek a paragrafusok görbéi körül. Meggyanúsítani mindenkit szükségképpen és meggyanúsíttatni mindenkitől, szintén szükségképpen. Látni szájakat, melyek betegségtől fehérek, mint a pondrók, és tisztátalan homlokokat, melyeket szinte a szemétdombról vettek fel tulajdonosaik. Hallani vasárnap éjjel, záróra után, a hazafelé bandukoló, sápadt részegek dörmögését, kik egyheti gyalázatukat borral locsolták le, és a fal mellett haladva, gonoszul és bizalmatlanul sunnyognak, ki tudja, milyen tervekkel kóválygó fejükben. Olvasni a rákosszentmihályi gyilkosról, ki nem is annyira kórje-

A Baross utca
1910-es évek
BTM Kiscelli Múzeum Fényképgyűjtemény

*„Tudni, hogy a járókelőkkel egy a sorsunk, és magukon viselik
mindnyájunk közös végzetét, melyet majd át kell adnunk
gyermekünknek is.”*

lenség, mint korjelenség, a budapesti vicéről, ki szurtos mestersége ellenére pirosította száját, rizsporozta arcát, elképzelni, hogy hány napig, hány hónapig nem sejtettünk semmit, míg a büntény lassan-biztosan szövögette hálóját a sötét villában, a sötét bérházban, s közben akármikor együtt ehettünk-ihattunk velük egy vendéglőben, egy kávéházban, és aztán elgondolni, hogy micsoda lelkiismeretek, micsoda szurdokok lehetnek még itt, közvetlen közelünkben.

Budapest, rettenetes város, egykor a miénk, az édes miénk, vannak pillanatok, mikor tisztán látjuk földalatti mélységeid, s szédület fog el itt, mint ismeretlen helyen, idegenvezetőt óhajtunk, hogy kalauzoljon bennünket veszedelmes ösvényeiden, mert már magunk is félünk tőled.

(*Pesti Hírlap*, 1923. június 17. – *H*, 163–164. old.)